

ŽIVOT

BROJ 2.

PROSINAC 1923.

GODINA V.

Zidajmo hram Boga živoga!

Polovicom petog vijeka pr. Kr. otpusti kralj Cir Židove iz babilonskog sužanjstva; da zidaju porušeni hram u Jeruzalemu. Kralj im je predao sveto posude, koje je Nabakodonosor bio oduzeo i metnuo bio u »hram svoga boga« (2 Paral. 36, 7); no i mnogi Israelci »priložiše dragovoljno« svoje darove »da se gradi dom Božji na svom mjestu« (1 Esd. 2, 68). »I dadoše novce kamenarjima i drvo-djeljama, i hranu i piće i ulje Sidonjanima i Tircima da dovoze drva cedrova s Libana« (ib. 3, 7). Svećenici su i levite nadzirali posao. Silno veselje zavlada u narodu, već pri polaganju temelja. »I kad zidari polagahu temelj hramu Gospodnjemu, postavise se svećenici obučeni s trubama i levite, sinovi Asafovi s cimbalama, da hvale Gospoda po naredbi Davida, kralja Israelskog. I pjevahu na izmjence hvaleći i slaveći Gospoda: jer je dobar, jer je do vijeka milost njegova nad Israelom. I sav narod podvikivaše iza glasa hvaleći Gospoda što se osnivaše hram Gospodnji. A mnogi od svećenika i levita, kućnih starješina i staraca, koji bjehu vidjeli predašnji hram, plakahu iza glasa gledajući gdje se osnivaše ovaj hram, a mnogi opet podvikivahu od radosti. I nitko ne mogaše razaznati vike radosne od vike plačne u narodu, jer narod podvikivaše iza glasa i vika se čujaše daleko« (ib. 10—13).

Ne sjeća li nas ovaj prizor na veselje hrvatskog naroda za euharistijskog kongresa u Zagrebu (18—19. kolovoza)? Kako li je sav narod bio razdragan od miline onih dana! To su bili dani, »koje stvori Gospod« (Ps. 117, 24). To su bili svijetli dani, dani pohoda Gospodnjeg pred izlazom iz Misira. Tada mogosmo kazati, da Gospodin »diže oborene i ljubi pravedne« (Ps. 145, 8), »pomaže narodu u nevolji« (Ps. 17, 28) i »obraća žalost u radost« (Iv. 16, 20). Hrvatski je narod u tim svijetlim časovima uskliknuo: »Gospod je pastir moj, ništa mi ne će nedostajati. Milost me tvoja prati u sve dane života mojega, da obitavam u domu Gospodnjemu uvijek« (Ps. 22, 1. 6). Hrvatski narod ima više razloga da s veseljem gleda na dane euharistijskog kongresa, nego li to imahu Židovi pri spomemutoj obnovi hrama. Židovi su gradili materijalni hram. Hrvati hoće da svoje duše obnove i tako budu »živi hram Boga živoga«. Ta svaki je narod živi hram; kako to naglasuje sv. Pavao već prvim kršćani-

ma: »Više niste tuđi i došljaci, nego živite sa svetima i domaći ste Bogu, nazidani na temelju apostolâ i prorokâ, gdje je kamen od ugla sam Isus Krist, na kome ćete se i vi sazidati za hram Božji u duhu« (Ef. 2, 19—22). »Ne znate li, da ste vi hram Božji i Duh Božji živi u vama?« (1 Kor. 3, 16). »Ili ne znate, da su tjelesa vaša hram Duha svetoga, koji živi u vama, kojega imate od Boga i niste svoji?« (ib. 6, 19). Isti apostol odmah i opominje: »Ako pokvari ko hram Božji, upropasti će njega Bog, jer je hram Božji svet, a to ste vi. Nitko neka se ne vara!« (1 Kor. 3, 17—18). »Svi ste Kristovi, a Krist Božji« (ib. 23). »Kako li se slaže Krist s Belijalom? Ili kakav dijel ima vjerni s nevjernikom? Ili kako se slaže hram Božji s idolima? Jer ste vi hram Boga živoga, kao što reče Bog: u njih ću stanovati i med njima ću živjeti i bit ću im Bog i oni će biti moj narod (3 Mojs. 26, 12). Zato izidite između njih i odvojte se, govori Gospod, i ne dohvatajte se onoga, što je nečisto (Is. 52, 11), pak ću vas ja primiti, i bit ću vam otac i vi ćete biti moji sinovi i kćeri. govori Gospod svemogući (Jer. 32, 37)« (2 Kor. 6, 15—18).

Što traži Bog od kršćanskog naroda? »I na samo ovo okrenite sve staranje svoje da pokažete u vjeri svojoj čudorednu djelatnost« (2 Pet. 1, 5). »Postarajte se još većma, da svoj poziv i izbor utvrdite dobrim djelima« (ib. 10). Krist nam sam veli: »Ako zapovijedi moje uzdržite, ostat ćete u ljubavi mojoj, kao što ja održah zapovijedi oca svojega i ostajem u ljubavi njegovoj« (Iv. 15, 10). »Ako želiš u život nići, obdržavaj zapovijedi moje« (Mat. 19, 17). Eto Bog traži, da se kršćanski narod drži njegova zakona, da živi po Božjem pravilu.

I Esdra je znao, da se Bogu ne može dopasti ni zidanje hrama ni pretižina žrtve, ako se njegov narod ne reformira i u moralnom življenju, pak je javno narod na to nagovarao i Bogu se molio: »I poslije svega, što dođe na nas za zla djela naša i veliku krivicu našu, oslobodio si nas od naše nepravde, i spasio si nas, Bože naš, da se ne obrnemo i ne prestupimo zapovijedi tvoje« (1 Esd. 9, 13—14). I narod posluša Esdru i otpusti sve poganske žene. — U naš je narod prodro val modernog poganstva: nehaj za vjerskim dužnostima, bratimljenje s krivim liberalizmom, gaženje dekaloga, egoizam, živha, mamonizam, psost, lajiciziranje obitelji i škole i čitavog javnog života — Esdra je spočitnuo svome narodu: »Sagriješiste, što se oženiste tuđinkama, te umnožiste krivicu Israelu. Zato sada ispovjedite se Gospodu Bogu otaca svojih i učinite volju njegovu, i odvojte se od narodâ zemlje i ženâ tuđinaka«. (1 Esd. 10, 10—11). Što će narod na to? »I sav zbor odgovori i reče iza glasa: Neka bude, kako si nam kazao« (ib. 12). Ovako je kazao i hrvatski katolički narod na svečanom zborovanju pred zagrebačkom katedralom 19. kolovoza. Sada je do vođâ, do svećenstva, da se i izvede prihvaćeni nacrt vjerske obnove, tog zidanja »živog hrama živom Bogu«.

Taj je nacrt u kratko ovaj: 1. Što uži dodir i život s presv. Euba-

ristijom; 2. vjernost Crkvi, papi, biskupima i svećenicima; 3. brinuti se za crkve; 4. ustati protiv psovke i kletve; 5. svojski podupirati katoličke organizacije. To je nacrt, po kome će se narod oduprijeti modernom poganstvu, jer ova obnova ide, da bude »sve i u svemu Krist« (Kol. 3, 11), da se »u nama Krist uobliči« (Gal. 4, 19), da što prije bude sav hrv. katolički narod euharistijski hram Bogu svome i ispuni se tjelovska himna:

»Recedant vetera, nova sint omnia:

Corda, voces et opera«.

(Neka umakne staro, sve neka bude novo: srca, riječi i djela).

Početak je svake moralne reforme ozbiljna čežnja za tom reformom. Ta je čežnja dar Božji. »Svaki je dobri dar i svaki poklon savršeni odozgo, dolazi od oca svjetlosti« (Jak. 1, 17). »Niti je onaj što, koji sadi, ni onaj koji zalijeva, nego Bog koji daje te raste« (1 Kor. 3, 8). Zato moli sv. Pavao za Filipijane: »Zahvaljujem Bogu svojem, kad se god spomenem vas, uzdajući se u ovo isto, da će onaj, koji je počeo dobro djelo u vama, dovršiti ga ča do dana Isusa Krista« (1, 3. 6). Krist jamči: »Bez mene ne možete ništa učiniti« (Iv. 15, 5). Zato je tako važna molitva u planu moralne reforme, da Bog daje narodu čežnju za njom. Kartaški je kardinal Lavigerie htio da obrati Afriku, ali prije svega uvede onamo ženske samostane, koji će molitvom pripraviti to veliko djelo. I nije se prevario, jer je red »bijelih otaca« (koje je on osnovao) odmah na početku imao sjajnih uspjeha. Svi se čudimo, kako se mnogo ljudi obraća u Engleskoj. No i to treba pripisati molitvi posebnog društva, koje više decenija tako »navaljuje« na nebo. Ovakav zadatak preuzimaju na se i euharistijski sastanci kod nas. No valjalo bi da uz taj teret prionu pojedine dobre osobe i sva naša nabožna društva, internati, samostani, katoličke organizacije, osobito svećenici adoratori. Neka mole za moralni preporod hrvat. naroda. Ovu molitvu i čežnju treba da osobito šire odbori budućih euharistijskih sastanaka, koji će se po zaključku zagrebačkog kongresa (19. aug.) odslije »stalno držati na različitim mjestima naše domovine«. Bog će nas uslišati. »Ili će on zar zaboraviti milostiv biti i u gnjevu zatvoriti milosrde svoje?« (Ps. 76, 10).

U molitvi je naša jakost. To je bila *diplomacija prvih kršćana*, kad je državna vlast uhvatila sv. Petra i kao njihovog poglavicu bacila u tamnicu i okove. I protiv te »tajne diplomacije« ne mogoše ništa ni Irudi ni Neroni ni Dioklecijani ni sva ljudska sila. Ovo ne smijemo zaboraviti. I zato su nabožna društva sa svojom molitvom važnija od svake druge katoličke akcije. I Julijan je apostata htio da uzdigne jeruzalemski hram, ali ne uz molitvu poput Židova za Esdre, nego huleći Krista »Nazarenca«; zidao je hram, a da ga nije

dozidao, jer je potres po noći neprestano rušio što je on danju sazi-
dao. Taj je apostata morao priznati Bogu: »Pobijedio si!« Slično je
i Voltaire ispovijedio: »Više može 12 ribara nego li mi svi filozofi«.

Molitva je naša najsigurnija obrana. Uzalud se Senaherib, bada-
va Antioh, suvišno faraon oslonio na vojsku ratnikâ i bezbroj broj-
nih sprava u boju protiv Božjeg naroda, jer uz molitvu svog naroda
stoji Bog, a gdje je Bog, tu je broj najveći i pobjeda osigurana.

Ovime ne omalovažujem prosvjetnu, privrednu ili političku ak-
ciju, osnovanu i prožetu Božjim zapovijedima, kakovu širi kat. po-
kret. Tu valja »unum facere, aliud non omittere« (i jedno i drugo),
ali redom, kako je Bog to uredio. Nitko ne zida kuću bez temelja ili
čak s krova. I temelj u katoličkom pokretu moraju biti nabožna
društva Ovo naglasimo, jer eno nekoji u Italiji ne shvatiše ovaj po-
ložaj i u jednom listu gornje Italije požališe što nabožna društva
(treći red, bratovštine, apostolat molitve itd.) nijesu podvrgnuta or-
ganizaciji katoličkog laikata. Na to je opravdano ustala 3. 11. »Ci-
viltà cattolica« (u Rimu) i predbacila im neznanje; katolička ak-
cija ne ide naima za rušenjem postojećih katoličkih ustanova, dapače
se mora temeljiti na vjerskim udruženjima¹). — Nedavno su bili
izbori u Austriji i kršćanski su socijali iznijeli većinu. Ipak Dr. Eberle,
aktivni vođa u katoličkoj akciji, opet naglasuje potrebu rada na reli-
gioznoj bazi. On traži bolje dušobrižništvo, više mislija pučkih i du-
hovnih vježbi²); dakle molitvenu akciju. I pravo ima. Ako je Mazzini
tražio za politiku, da najprije Talijani budu svjesni i onda će drugo
nadoći: *Prima Italiani, poi Italia*, to tim više i nama treba prije svega
dobrih, svjesnih, odlučnih katolika, pak će onda cvasti katolički
pokret i na prosvjetnom, privrednom i političkom polju. Ovaj rad
može glede vremena ići i istodobno, ali nikada ovo zadnje troje bez
religioznih ustanova ili da se omalovaži, čak zapusti vjerska društva,
posebno održanje euharistijskih sastanaka. Jedino je Betlehem nad-
vladao i moćni Rim i učenu Atenu i silovite barbare. Taj Betlehem
molitve i religioznosti jedini i opet može da nadjača i moderno po-
ganstvo u znanosti i pogansko tiranstvo protukršćanskih političara,
najezdu mamonizma i lože framasunske, objest crvene internacijo-
nale i sve neprijatelje kraljevstva Božjeg.

Stoga su svi svjesni katolici vrlo harni prečasnom episkopatu,
što je u svom zadnjem skupnom pismu (20. 8. 1923.) uz katolički
pokret odmah i naglasio potrebu nutarnjeg vjerskog života, spoja s
Isusom kao »čokotom« i to putem presv. Euharistije i vjerskih druš-
tava. Uz to preč. episkopat želi, neka se euharistijski sastanci drže
redovito. To je i pravo. Presv. je Euharistija sunce, izvor naše svjet-
losti i jakosti, pa euharistijski sastanci ožive i razbukte sve vjerske
ustanove, a s njima molitvu i želju naroda za moralnom reformom.
Euharistijski će tako sastanci i ojačati temelj katoličkog pokreta,
vjerskočudorednu obnovu pojedinaca i naroda.

Kako se čuje, budućeg će ljeta biti više manjih euharistijskih sastanaka, da se tako popularizira uski dodir s presv. Euharistijom, kako je to bilo u prvim kršćanskim vijekovima. Ti će se sastanci održati po pokrajinama. Tu je nade i gotovo sigurnosti, da će se vjernici oduševiti za presv. Hostiju i zaljubiti se u nju. Time će se u narodu pridici molitva i čežnja za moralnom reformom. Ta u 16. vijeku, u doba reformacije bio je kult Euharistije najbolji bedem protiv protestantizma. To će zacijelo i danas biti protiv socijalne bolesti: bezvjerja i nemorala. Tu treba i hrv. narodu obrane slične kao za reformacije^{a)}. Da je naš hrvatski narod bio bolje upućen i jače prionuo uz presv. Euharistiju i živio tako euharistijskim životom sigurno bi već odavna pokazao blagoslovenih i ogromnih uspjeha na polju katoličkog pokreta, a i naša bi religiozna društva bila bolja i podavala bi mnogo savremenih djela i aktivnih katolika. Presv. je Euharistija u povijesti preporodila pojedince, pbitelji, sela, narode i katoličke organizacije. To će ona i sada učiniti, pa zato treba da se za nju oduševе dobri katolici, posebno svećenici. Tko god želi unijeti u narod novu katoličku renesansu, neka se stavi na raspolaganje permanentnog euharistijskog odbora, pak će se tako moći i održati što više euh. sastanaka po domovini i unijeti euharistijski pokret i u najudaljeniju kolibicu.

Ovo je prva i najvažnija tačka programa zagrebačkog euharistijskog kongresa. Za nju treba da svi revnujemo; da je i u djelo provedemo. Tako ćemo zazidati »živi hram Boga živoga«; Bogu miliji hram nego li je bio Esdrin.

»Razumi Izraele, zapovijedi života: upamti i uvidi« (Baruh 3. 9).

* * *

Dvije pogibelji prijete, koje bi nam mogle veliku štetu nanijeti: *omalovaženje katoličke akcije i infiltracija liberalizma*. Red je da se osvrnemo na oboje.

a) Svakome se katoliku dopao euharistijski zagrebački kongres, pak su mnogi kazali: »Ovo je pravi rad, a ne treba osnivati i toliko energije uložiti u omladinska društva, seoske blagajne, katoličke čitaonice, orlove, gospodarsko-socijalne ustanove ili čak u političke kursove. Doslije su nam nekoji katolički svjetovnjaci poput pok. Rogulje kričali, da je spas vjere samo u ustanovama novog katol. pokreta. Vođimo narod u crkve, ne u organizacije; k Euharistiji bliže, tu će nas narod razumjeti. Za drugo čekajmo još mnogo vremena«.

Što da se na to odgovori?

To bi bilo slično, kao kad bi tko rekao: »Gladnom želucu valja dati kruha. Zato najprije narod osigurajmo ekonomski, a iza 30 god. ćemo prionuti da ga i moralno obnovimo«. Ovo ne valja kao ni ono prvo, jer oboje promatra potrebe naroda jednostrano, a svaka jedno-

stranost vodi u nastranost. Tu valja opetovati riječi, kojima je Isus ukorio farizeje: »Teško vama, farizeji, što dajete desetinu od metvice i od rute i od svakoga povrća, a gazite pravdu i ljubav Božju: ovo je trebalo činiti i ono ne propustiti« (Lk. 11, 42). Sjetimo se ovdje i opet Esdrine dobe, kada su se Židovi povratili iz Babilona i podigli hram u Jeruzalemu. G. 445. dozvoli perzijski kralj Nehemiji da pođe u Jeruzalem i tu podigne gradske zidove. Revno se prihvatit će Židovi tog posla, jer su znali, da će im neprijatelji navaliti na hram i srušiti ga, ako ostane grad bez zidova. Zidaju oni marljivo; ali ni neprijatelji ne miruju, nego se »složiše svi, da dođu i udare na Jeruzalem i da ga smetu« (2 Esd. 4, 8). Na to se Židovi naoružaju i dalje grade zidove. »I od tada polovina momaka poslovaše, a druga polovina držaše koplja i štitove i lukove i oklope i knezovi stajahu iza svega doma Judina. I koji zidahu i koji nošahu teret i koji tovarahu, svaki jednom rukom radijaše a u drugoj držaše koplje. A koji zidahu, svaki imadaše mač pripasan uz bedricu, i tako zidahu« (ib. 16—18). Sanaballat i drugi neprijatelji židovski uopće su se rugali gradnji hrama, ali su se uozbiljili i silom navalili na Židove, kad opaziše gdje dižu i zidove oko grada. I neprijatelji katoličke Crkve dozvolit će, da tisuću euharistijskih kongresa prođe u miru, čak veličanstveno, ali će graknuti n. pr. i na najmanji istup katoličkih orlova. Liberalci hoće da imadu sav javni život u svojoj vlasti, a nama će priuštiti jedva podzemne katakombe. Ipak to ne smije da bude. I mi smo katolici »sinovi svjetlosti« (Lk. 16, 8); članovi smo svog naroda sa svim građanskim pravima«. Nijesmo sinovi službenice, nego slobodne majke« (Gal. 4, 31). I mi imamo pravo na svoje katoličke organizacije i ustanove i dizat ćemo ih, ma se na to i ljutili sinovi Levijevi i geta, saveznicima treće ili četvrte internacionale, stari i novi liberalci. Svoje pravo znamo cijeniti.

Čujmo i papinu riječ.

Pijo X. je neprestano poticao na što veći dodir s presv. Euharistijom (izdao do 20 raznih euh. akata za svog kratkog pontifikata). No nikada nije prestao da preporuča i katol. akciju. Tako se n. pr. izražuje o *socijalno* kat. organizaciji u Umbriji g. 1910, 3. 1. da mu je »milo spasonosno probuđenje savjesti, koje će tako ustati na obranu i proširenje vjere i morala kršćanskog. On zahvaljuje od srca Gospodinu, što podvostručava svoje vojske i pripravlja ih jače okupljene i pomladene na boj i pobjedu i to u doba, kada bezbožnici jače prijete i jače viču na boju«. (Acta S. Sedis 1910, str. 89). I sadašnji je Pijo XI. stavio na srce svim katolicima katoličke organizacije i to u velikoj svojoj enciklici »Ubi arcano« (23.12. 1922): »Ovamo pripada i dobar boj — kao za vjeru i dom — koji treba na više strana započeti i voditi, boj za prava vjerskog i domaćeg društva, naime: Crkve i obitelji, koje su obie potekle od Boga i prirode, to jest za odgoj mladeži. Ovamo treba uvrstiti uopće i skup svih onih uredaba, osnova

i djela, koja se označuju imenom nama predrage *katoličke akcije*. Sve ove i slične stvari, koje bi bilo predugačko nabrajati, ne samo da treba čvrsto držati, nego i prema odnošajima ljudi i prilika sa još većim marom promicati i novim sredstvima jačati. Ako bi se to kome činilo teškim, te za Pastire i stado vjernika prenapornim, neka uzme na um, kako je to potrebno i kako bitno vezano sa dužnostima pastira i životom kršćanskim«. Kardinal Gaspari 2. 10. 1923. po želji i naredbi papinoj bodri sve katolike u Italiji, neka sudjeluju u katoličkoj akciji i to unutar katoličkih organizacija*).

Tko dakle veli, da su dovoljni za savremeni vjerski život euharistijski sastanci i strogo religiozna udruženja bez katoličke novije akcije, taj živi u pustinji i ne poznaje Crkvene naredbe, ili se neopravdano izvinjava. U prvom bi slučaju bila to loša svjedodžba, pak radije to pripišimo tromosti i lijenosti. »Radi zime hjenčina ne će da ore« (Prov. 20, 4).

b) No ima i drugih katolika, vrlo dobroćudnih, i ti rekoše poslije zagrebačkog euh. kongresa: »Kod kongresa su sudjelovali i ljudi, od kojih inače radikalni katolici zaziru i ne daju im udjela u katoličkoj akciji. Tako bi trebalo u sva naša katolička udruženja pripustiti našu suradnju i liberalce, ako su dobre volje. Rad će ih postepeno privući i jednom će postati potpuni katolici«.

Na to valja kazati: Nikome nije poznato, da su na spomenutom kongresu liberalci imali kakovu aktivnu ulogu ili riječ. — Nadalje sam nas sv. Pavao uči: »Nemojte jaram vući s nevjernicima« (2. Kor. 6, 14). »Kako li se slaže Krist s Belijalom? ili kakav djel ima vjernik s nevjernikom? Zato izidite od njih i odvojte se« (ib. 15, 17). I u doba već navedene gradnje jerusalemskih zidova htjedoše loši židovskî susjedi, da to unište najprije lukavo i onda silom, ali ih Židovi postojano odbiše. O tome pripovijeda Nehemija: »A kad ću Sanaballat i Tobija i Gossem Arapin i ostali naši neprijatelji, da sam sazidao zid i da nije ostalo u njemu ništa provaljeno, posla Sanaballat i Gossem k meni i poruči: Hodi da u kom selu u ravnici Ononskoj stvorimo savezništvo. A oni mišljahu zlo po me. I slaše tako k meni četiri puta: ja im odgovorih kao prije« (2. Esd. 6, 1—2, 4). Slično su se mudili Samarićani, zaraženi i većim dijelom poganskom naukom, da će i oni za Esdre pomoći pri podizanju hrama. »Dodoše k Zorobabelu i Josui i drugim poglavicama plemenskih kuća i rekoše: Da i mi zidamo s vama, jer mi tražimo vašeg Boga kao i vi; evo, prinosimo žrtve od dobe Asor-Haddana, kralja asirskog, koji nas je doveo amo. A Zorobabel i Josua i ostali poglavari plemenskih kuća Israelovih rekoše: Ne možete vi s nama zidati doma Bogu našem, nego ćemo mi sami zidati Gospodu, Bogu našem« (1 Esd. 4, 2—3). I pape ovako postupaju. Još nijedan od njih nije ustanovio ili odobrio kakovu kulturnu reformu, u kojem bi skupa radili liberalci i katolici. Tekar

tu i tamo dozvoljavaju na odgovornost biskupa⁵⁾ gospodarsko ili stališko udruženje s inovjericima, ali nikada kulturno ili vjersko društvo. A ne zaboravimo, da je liberalizam kriva nauka, koju je sv. Stolica osudila u više navrata. Ne poznaje Crkva kompromisa ili oćijukanja s neistinom ili laži. Božji je »Fiat lux« rastjerao tamu, tako i Crkva ne trpi lošu nauku. Jeruzalem i Babilon ne idu skupa. Zato je Pijo X. osudio Sillon 25. 8. 1910., jer je to udruženje o suradnji s liberalcima zastupalo načela, koja se kosila s objavom. Razlučivanje je duhova neprestano u programu katoličke Crkve, jer je samo »jedan Gospodin, jedna vjera i jedno krštenje« (Ef. 4, 5). Krist je također glasno kazao: »Tko nije sa mnom, taj je protiv mene« (Mat. 12, 30). »Nitko ne može dva gospodara služiti, jer ili će na jednoga mrziti, a drugoga ljubiti; ili jednoga voljeti, a za drugog ne mariti«. (Mat. 6, 24). Između »aut — aut« nema nešto srednjega, a niti popuštanja. Zato je eto Crkva protivnica svakom popuštanju glede načela⁶⁾, pa i traži da kako katolici tako i njihova društva i rad budu također vazda — katolički.

Katolici! Odlučni budimo; ne osvrćimo se ni na ljenivce ni na liberalce. Revno gradimo hram Boga živoga! Recimo s Nehemijom jednima i drugima: »Bog nebeski pomaže nam, a mi smo sluge njegove; mi ćemo ustati i zidati, a vi nemate dijela ni prava ni spomena (trajna imena) u Jeruzalemu« (2 Esd. 2, 20).

A.

⁵⁾ E un errore grave, pertanto, e grossolano quello di alcuni che, in vista di esaltare l'azione cattolica, parlano in modo da sminuire l'importanza, o peggio, da mettere in sospetto tutte le altre opere o istituzioni anche prettamente religiose, col falso pretesto che sieno »azioni individuali« e con l'insinuata supposizione che esse »osino erigersi a esponenti di azione cattolica« quasi contrastando il desiderio del Papa! Così in un folio di provincia dell'Alta Italia, si additò il pauroso pericolo di veder »creare altari, a scapito della compattezza e dell'unicità d'indirizzo« in opere e istituzioni, quali »i Terzi Ordini, le Confraternite, le leghe di perseveranza, gli Apostolati della preghiera« e simili, in cambio di scorgervi il più fertile semenzaio dei nuovi Apostoli o missionarii del laicato cattolico, senza cui ogni esterna organizzazione ed ogni operosità sociale, anche dell' »Azione cattolica«, sarebbe quasi cadavere senza vita. Costui, perciò, e i molti altri che gli applaudirono in pubblico o gli consentirono al tutto l'essenza e lo spirito di quell'azione cattolica, di cui si atteggiavano facili paladini: questa non è per distruggere le opere già stabilite, approvate e benedette; è per farle anzi progredire, e pur mantenendole, venirne aggiungendo delle nuove, secondo i mitovi bisogni delle anime e i cenni dei reggitori della Chiesa.

⁶⁾ Es ist sozusagen das Erbübel des österreichischen Katholizismus, das seine erste grössere Organisation — zu Luegers Zeiten — nicht auf religiöser Basis für kirchlich-kulturelle Zwecke, sondern auf politischer Basis für politische Zwecke erfolgte. Von daher datiert ein Uebermass von politischer Einstellung und eine Unterschätzung der spezifisch kirchlich-kulturellen Belange. Man denkt mehr an die Eroberung der Parlamente und Rathäuser als an den Triumph grosser Missionäre und Geistesmänner, als an die Eroberung der Universitäten, Büchermärkte, Journale, Vielleicht ist

es der Zweck des enttäuschenden neuen Wahlausganges, die Erkenntnis zu vertiefen und zu verbreitern, dass die christliche Bewegung vor allem kirchlich-kulturell zu verankern ist. Die Postulate sind: Mehr und zum Teil grosszügigere Seelsorge, mehr Missionen und Exerzitien, mehr Vertreter christlicher Philosophie, Geschichtslehre, Rechtskunde, Naturwissenschaft an den Universitäten — und so mehr christliche Presse und mehr Förderung christlicher Literatur und Kunst. Nur auf dieser Basis reift auch die höhere politische Auffassung. Wozu lies denn die Vorsehung die fürchtbaren Heimsuchungen der letzten Jahre über die Menschen kommen? Damit sie um kleine politische Dinge: um Genf oder Nicht-Genf, um Steuer-, Genalts- und Mitfragen auf Tod und Leben miteinander kämpfen? Nein, sondern damit sie wieder die höhere Welt und ihre Gegensätze: Sünde und Erlösung, Himmel und Hölle, Christus und Antichrist, Seele und Unsterblichkeit mehr erfassen. Damit sie von entlarvten Götzen und aus bankrotter Diesseitskultur wieder zum Erlöser finden, aus der Enttäuschung über Imperialismen und Chauvinismen wieder zur christlichen Solidarität, damit sie zerstörte Städte, verwüstete Länder, gefallene Krieger, siegloses Heldentum als Symbol dafür ansehen, dass alles eitel hienieden, ausser Gott lieben und ihm dienen. (Wochenschrift 1923, 3. nov.)

²⁾ Zgodno opaža Fr. Weiss: »Dva su puta, koja brzo vode k nevjeri ili barem k vjerskim sumnjama, a to su: Kad se više ne moli i kad se više ne pričesćuje, ili se pričesćuje nedostojno. Vjera je neki život, koja propada, ako se ne goji i ne hrani. A sveta pričest je vježba, ona buđi i učvršćuje vjeru. Ona traži, da se razum potpuno pokori tajni, Riječi Božjoj, vječnome čudu pretvorbe. Tako nastaje i jača se poniznost, koja spremno vjeruje i ostala crkvena naučavanja. U svetoj pričesti, na Srcu Isusovu, može vjera nesmetano razviti sve svoje različno i bogato mišljenje i čuvstvovanje. Zato je primanje svete pričesti najbolji lijek protiv modernoga bezvjerja i najjača okrepna protiv vjerske slabobe. Isus u presvetom sakramentu množi i jača vjeru. — Isto se tako Euharistija snažno protivi modernom nemoralu. Kako je dobročinstvo sveta pričest, koja traži samoobje, savjesnost i čistoću srca, upravo danas, kad se proglašuje sloboda nagona, neograničeno gramženje za dobitkom i užitkom. Nemoгуće je, da se češće dostojno pričesćujemo, a da ne postanemo bolji. U breviru piše o sv. Katarini Sijenskoj, da nitko nije došao k njoj, a da se od nje ne bi bolji vratilo. To vrijedi tisuću puta više za posjet i primanje euharistijskoga Spasitelja« (Euharistija život i duša naša, Zagreb 1923, str. 24—25).

³⁾ »Ormai l'Azione Cattolica Italiana entra in un periodo di vigoroso sviluppo: i solenni Documenti Pontifici hanno chiaramente affermato quanto sta cara all'Augusto Pontefice e quanto Egli se ne riprometta per la propagazione e difesa della fede, e per la restaurazione della società in Gesù Cristo. Pertanto, come ogni cattolico deve sentire il bisogno ed il dovere di dedicarsi od almeno di contribuire a quest' opera di apostolato, così deve sentire il bisogno ed il dovere di coordinarsi, secondo le possibilità, agli organi di azione riconosciuti, se non vuole esporsi al pericolo di rendere l'opera sua sterile, se non anche disturbatrice e dannosa« (Usp. Civiltà cattolica 1923, 3. 11, str. 208).

⁴⁾ Episcoporum est necessitudines seu relationes fidelium cum acatholicis in vita civili, indicando si usus et consuetudo cum quibusdam coetibus vel adhaesio quibusdam philanthropicis consociationibus, quae neutrales seu religioas se esse dicunt, grave periculum praebent, in aliquo casu vel regione, a recta fide deficiendi. (Epist. Bened. XV, ad P. Pisani 15. 10. 1921).

⁵⁾ Ako koji liberalac iskreno želi sudjelovati u katoličkoj akciji, neka se najprije odreče svog liberalizma, da tako bude dostojan tog rada. Neorganizirani katolici neka s veseljem prionu uz organizacije katoličke i tako se odazovu papinoj želji.